

Költő vagy: Istenből atom,
 Költő, azaz forradalom,
 Szó, melynek parazsas hit az anyja,
 És atyja lángos értelem.
 Szó, melytől a jövőt foganja
 A lobogó történelem.
 A mát és holnapot te méred:
 Tanú vagy és világitélet,
 És kegyelem.
 Te a szabadság, te a Törvény,
 Téged mond örvénynek az örvény,
 És béhned bűg a Végtelen.

SIK SÁNDOR

KILENCEDIK ECLÓGA

Radnóti Miklós emlékének

*Tudtám, hónapok óta, talán esztendeje is már,
 és mégis bújtam a gyásztól, gyáván kérve halasztást,
 gyáván bújtam, ahol lombot bont még a reménység.
 Hátha? Hiszen Jákob maga fogta kezében a köntöst,
 vértől ázottan, dúvadtól összeszakítva,
 és mégis diadallal jött fel József a sírból.
 Vége van ennek is immár, nézz a szemébe a gyásznak,
 birkózz meg vele úgy, ahogyan tudsz, nem menekülhetsz,
 rád feni most a fogát. Törd össze, ha kell, fuvoládat,
 most a valóság arcát hangok fátyla se rejtsse,
 nem sirató lányok lágy éneke, ordas üvöltés
 kell, feneketlen mélységből törjön fel a jajszó.
 Ó én bűnöm, nagy bűnöm, mért is vonakodtam
 én, aki élek, idézni szavaimmal a holtat,
 és megvallani, mellem verve: hiába szerettem,
 csapzott szőke haját sem tudnám már a szeméből
 félresimíteni baráti kezemmel. Messze került már,
 mély kút lett a barátság, irtózat belenézni,
 csobban a kútban a kő, de hiába, ha nincs felelet rá.*

*Hogy szóljak hozzád? Emlékszem régi szavakra,
 távolból jönnek már, jaj haloványul az emlék.
 „Béke“ — daloltad s ez röppent ajkadra: „szabadság“,
 mert ajkadra a Múzsák szárnyas szókat igéztek,
 s béke van és szét vannak tépve a drótakadályok
 és nem vagy többé. Pedig érted volna az ünnep,
 hogyha a serlegből frissen csordul ma tej és méz,
 harcok után, mikor népét szólítja a Múzsza,
 pásztor-népét, mely hozzá hű volt a halálig,
 és nem nézte hogyan leskelnek rá a kalózok.*

Oly sok gyászt fog dús kérébe a gyász, amit érted
 kell hordoznunk, meg-megcsuklik alatta a vállunk,
 s elfojtott sírások magva peregre piroslík.
 Annyinkért el nem sírt könnyünk gyűlt a kehelybe,
 mit keserű italáldozatul tartunk ma fölötted,
 elsőnek te fogadd, siratottak közt te az első
 vagy, te a legszebb éneket éneklő varázsló.
 Ködből font aranyos pálcád illetve a néma
 márvánnyal, jéggel falazott forrást a szívéünkben,
 hogy felszökjön a sírás, felfakadozzon az ének.
 Mert te vagy az, ki az énekszó hitelét igazoltad,
 és te mutattad meg, hogy a hősök hőse a pásztor,
 hogyha nem engedi ajkától elválni a sípot,
 akkor sem, ha a Hádés torka kitérül előtte.
 S nem szégyen már görcsös kézben fogni a vésőt,
 hogy, ha az ember üvölt, felőrjön a hangja az égig,
 mint mikor áldozatot hoz az első pásztor, az első,
 kit fene testvérkéz gyilkol, hanem áldozatából
 kigyózó füst sem kushad gomolyogva a földön,
 illata égneek száll, karcsú, nemes oszlop a lángja:
 győz a halálon, mint hatyúdalaiddban a forma.

TRENCSENYI W. IMRE

RADNÓTI MIKLÓS

Furcsa érzés olyan kortásról írni tanulmányt, akivel egykor — 1930 őszétől kezdve egy ideig — együtt ültem a szegedi egyetem padjaiban, akinek költői kibontakozását évről-évre megfigyelhettem. E sorok írója nem akar kérkedni azzal, hogy a költőnek barátja volt, de mert maga is próbált a „szavak szobrása“ lenni, ebben a törekvésben valamivel közelebb került a költőhöz, mint az egyetem francia intézetének akkori legtöbb tagja. Radnóti Miklós 1930 szeptember elején jelent meg lobogó hajával a bölcsészkarai egyetem hosszú folyosóján. Mélyen zengő férfias hangja, természetes és nyílt magatartása az első pillanatra megnyerő volt mindenkinek. Egyszer megkérdeztem tőle, hogy miért jött a szegedi egyetemre, mikor Budapesthöz mint költőnek egészen más lehetőségei lettek volna. Válasza meglepő volt: „Mert az Alföldet meg akarom ismerni. Friss, új benyomásokat akarok. A Tisza tája, Juhász Gyula városa vonzott“. És nem csalódott választásában, mert — hogy Juhász Gyula írta egy helyen, Szeged néki is, mint anyai költőnek, „anteusi erőt“ adott. — Költői fejlődésére, egyéniségének kialakulására, a francia irodalom iránti érdeklődésére egyrészt a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma, Szeged irodalmi miliője (Móra Ferenc, Juhász Gyula), másrészt az egyetem kitűnő tanárai: Sík Sándor és Zolnai Béla meghatározóan hatottak.

Első verseskötete formabontás, de hangulatidéző szavainak megvan már az a különleges zenéje, mely késői költészetének annyira sajátos szép-